

• ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Βικτώρια Μακρή: Μια νύχτα με τον Τσέχωφ

Συνέντευξη

Μια νύχτα έξω από ένα θέατρο ήταν αρκετή για να δημιουργηθεί το κατάλληλο κλίμα και οι κατάλληλες προϋποθέσεις ώστε το βιβλίο "Μια νύχτα με τον Τσέχωφ" να αρχίσει να παίρνει μορφή. Η συγγραφέας Βικτώρια Μακρή με αφορμή την κυκλοφορία του νέου της μυθιστορήματος από τις εκδόσεις Ψυχογιός μας παρουσιάζει την ιστορία τριών γυναικών με διαφορετικό χαρακτήρα, που αναζητούν την ευτυχία.

-Πώς προέκυψε η ιδέα του νέου σας βιβλίου "Μια νύχτα με τον Τσέχωφ";

B.M. Ήταν μια έμπνευση της στιγμής, περνώντας έξω από το θέατρο Πόρτα στη Μεσογείων και πιάνοντας τον εαυτό μου να σκέφτεται τι ωραία που θα ήταν με αυτόν τον παλιόκαιρο – έβρεχε εκείνη τη στιγμή – να ήμουν μέσα σ' ένα θέατρο και να παρακολουθούσα μια πολύ καλή παράσταση, ένα έργο του Τσέχωφ για παράδειγμα. Όμως, δεν ήταν τόσο το 'σκηνικό' γύρω μου που με ενέπνευσε, δηλαδή η βροχή, η ταμπέλα του θεάτρου, οι βρεγμένοι δρόμοι με τους κατηφείς ανθρώπους, ο χειμώνας που σε βάζει στη διαδικασία να εύχεσαι να ήσουν στο φουαγιέ ενός θεάτρου και να έπινες ένα αρωματικό τσάι, όσο το γεγονός ότι όλα αυτά τα βιβλία που έχεις διαβάσει όλα αυτά τα χρόνια, κλασικών παγκόσμιων λογοτεχνών όπως ο Τσέχωφ, κάποια στιγμή ξεχειλίζουν από μέσα σου σαν ποτάμι που ζητάει τη θάλασσά του, τον ωκεανό του, σαν λάβα που δεν κρατιέται άλλο. Και τότε παίρνεις ένα μολύβι κι ένα χαρτί – ανοίγεις ένα αρχείο στον υπολογιστή σου στη σημερινή εποχή – και καταγράφεις αυτόν τον χείμαρρο που βγαίνει από μέσα σου. Αυτό, είναι ένα άλλο τεράστιο έργο προς την ανθρωπότητα που έχουν κάνει οι κλασικοί συγγραφείς: μας εμπνέουν εσαεί με το έργο τους, μας μαθαίνουν να σκεφτόμαστε, μας μαθαίνουν να γράφουμε και να εκφραζόμαστε.

-Και η υπόθεση του βιβλίου;

B.M. Η Μαργιότα, η Βέλγω και η Άννα, είναι τρεις αδελφές που γεννήθηκαν στην Καισαριανή, κάπου στα τέλη της δεκαετίας του πενήντα. Πολύ μακριά από τη Ρωσία που γεννήθηκαν οι Τρεις Αδελφές του Τσέχωφ, η Όλγα, η Μάσα και η Ιρίνα. Όμως, καθώς η Μαργιότα ένα βράδυ παρακολουθεί το έργο αυτό του Τσέχωφ σ' ένα θέατρο, παράλληλα 'παρακολουθεί' και την ίδια της τη ζωή, έρχονται στο νου της βιώματα δικά της και των αδελφών της, διαπιστώνει ότι ουσιαστικά οι άνθρωποι δεν αλλάζουν, θεατές εξακολουθούν να είναι, της ίδιας τους της ζωής. Ναι μεν, κάποιοι έχουν ζήσει στη Ρωσία στις αρχές του αιώνα και κάποιοι άλλοι μεταγενέστερα στην Ελλάδα, όμως βαθιά μέσα σε όλους υπάρχει ένα κοινό σημείο, έρχεται κάποια στιγμή που αρχίζουν και αναρωτιούνται για το νόημα της ύπαρξής τους. Οι ηρωίδες του βιβλίου μου ερωτεύονται, φοβούνται, κάνουν λάθη, πονάνε, κάνουν όνειρα. Καθώς όμως συζητούν για όλα αυτά μεταξύ τους, τις βάζω να αρχίζουν σιγά – σιγά να φιλοσοφούν τη ζωή, να βλέπουν τον πόνο ως ευκαιρία να ωριμάσουν, να περάσουν πάνω από αυτόν, να ψάξουν να βρουν την ουσία. Καταγράφω εντελώς πραγματικές καταστάσεις, δεν υπάρχει τίποτα το φανταστικό στην ιστορία του βιβλίου, είναι καταστάσεις που τις έχω δει να συμβαίνουν γύρω μου, στους πιο κοντινούς μου ανθρώπους, πρωτίστως σε μένα την ίδια.

-Με ποιο κριτήριο επιλέξατε τον Τσέχωφ ως σημείο αναφοράς για τις ηρωίδες του βιβλίου σας;

B.M. Με κριτήριο τον θαυμασμό, τον έρωτα προς τους μεγάλους αυτούς συγγραφείς. Με κριτήριο τη βαθιά μου επιθυμία να μπορούσα να είχα συναντήσει τον Τσέχωφ, να καθόμουν ένα βράδυ σ' ένα ήσυχο μπαράκι μαζί του, να πίνουμε κόκκινο κρασί και να μιλάγαμε χαμηλόφωνα. Να του εξομολογούμουν πράγματα για μένα που μόνο σ' έναν πνευματικό άνθρωπο όπως ο Τσέχωφ θα ήθελα να εξομολογηθώ. Θα μου πεις, και γιατί χρειάζεσαι αυτό το σκηνικό γύρω σου, το ήσυχο μπαράκι, το απόμερο τραπεζάκι, το κόκκινο κρασί, στη φαντασίωσή σου με τη συνάντηση με τον Τσέχωφ. Κι όμως, το χρειάζομαι. Γιατί όλο αυτό το δέος που νιώθουμε για τα πνευματικά αυτά άτομα του μεγέθους του Τσέχωφ, εμπεριέχει σίγουρα κι έναν κρυφό έρωτα. Άρα, αποζητούμε και λίγο ρομαντικό πεδίο μαζί τους...

- Θα μπορούσατε να μας σκιαγραφήσετε τους κεντρικούς ήρωες του μυθιστορήματος;

B.M. Η Άννα είναι η μεγαλύτερη αδελφή από τα τρία κορίτσια. Είναι αυτή που σχεδόν υπάρχει σε κάθε οικογένεια, σε όλα τα μέρη της γης. Η κλεισμένη στον εαυτό της, η συνεσταλμένη, που εξωτερικεύεται δύσκολα, που χαμηλώνει το κεφάλι, που δεν εκφράζεται, που θεωρεί ντροπή ακόμα και τον έρωτα. Είναι ο άνθρωπος που επιλέγει συνειδητά ή ασυνείδητα να νοιώσει ενοχές για αυτή του την αδυναμία, που οι ενοχές αυτές κάποια στιγμή τον οδηγούν με μαθηματική ακρίβεια σε λανθασμένες κινήσεις, όπως να αρχίσει να πίνει για να τιμωρήσει τον εαυτό του, και στη χειρότερη να πάρει ναρκωτικά. Η Άννα είναι ο ενοχικός άνθρωπος που ακόμα και τον θάνατο ενός αγαπημένου της ατόμου τον θεωρεί 'στραβοτιμωνιά' της ίδιας της της μοίρα, και αρχίζει και αυτομαστιγώνεται. Η Μαργιότα είναι η αφηγήτρια του βιβλίου και δίδυμη με την Βέλγω. Είναι αυτή που έχει την ευτυχία να συναντήσει στη ζωή της Δάσκαλο, της σοφίας Δάσκαλο, εσωτερικό, και μέσα από την όποια διδασκαλία πάρει από αυτόν να αρχίσει να βελτιώνει τη ζωή της, ουσιαστικά αυτό να το κάνει μαθαίνοντας να ασχολείται περισσότερο με τους άλλους και

λιγότερο με τον εαυτό της. Την τρίτη αδελφή, τη Βέλγω, τη βάζω να έχει ομοιότητες με τη Μάσα του Τσέχωφ, η παντρεμένη που ψάχνει στον εραστή της και γενικά στους άλλους άντρες να βρει την ευτυχία που δεν καταφέρνει να βρει με τον άντρα της...

-Ο σινιόρ Τζιοβάνι αναφέρει "για μια ευτυχία παλεύουμε όλοι". Πόσο δύσκολο είναι να επέλθει η ευτυχία στους χαρακτήρες του μυθιστορήματος ;

B.M. Η ευτυχία είναι καθαρά εσωτερική υπόθεση. Τόσο στους χαρακτήρες του μυθιστορήματος όσο και τους πραγματικούς χαρακτήρες των ανθρώπων γύρω μας, χρειάζεται να έρθει η συνειδητοποίηση ότι, αυτό που ψάχνουμε έξω μας βρούμε, η γαλήνη, η ευτυχία, η ηρεμία, ο μη πόνος, η ευδαιμονία εντέλει, υπάρχει μέσα μας. Η πραγματική φύση του ανθρώπου είναι ειρηνική. Τον πόλεμο με τον εαυτό μας και τους άλλους τον κάνουμε από ηλιθιότητα, από άγνοια και υπέρτατο εγωισμό. Και για να χρησιμοποιήσω έναν στίχο του αγαπημένου Ρασούλη, 'από περιέργεια (υπάρχω) και караγκιοζιλίκι'.

-Το νέο σας μυθιστόρημα, συμπεριλαμβάνει αυτοβιογραφικά στοιχεία; Ταυτίζεστε με κάποιο ήρωα;

B.M. Ναι. Όλο το βιβλίο είναι αληθινό, σχεδόν αυτοβιογραφικό, με την έννοια ότι περιγράφω ζωές που πέρασαν μπροστά από τα μάτια μου και μέσα από τα χέρια μου. Δεν είναι ότι ταυτίζομαι με κάποια ηρωίδα, είμαι η Μαργιότα, η αφηγήτρια της ιστορίας, και μέσα από αυτήν βρίσκω την ευκαιρία να βγάλω από μέσα μου πράγματα που μόνο σ' έναν Τσέχωφ, σ' έναν Δάσκαλο, θα μπορούσα να βγάλω.

-Οι ήρωες στο τέλος καταφέρνουν να αποκτήσουν την ευτυχία που είχε επικαλεστεί ο σινιόρ Τζιοβάνι; Και τι είναι ευτυχία; Μπορούμε να μιλήσουμε για την ευτυχία στις δύσκολες αυτές ημέρες που βιώνουμε;

B.M. Ας μη μιλήσουμε για ευτυχία, αν τη βρήκαν ή όχι οι ήρωες, στο τέλος της ιστορίας. Ας πω καλύτερα ότι έχω επιλέξει εντελώς συνειδητά, οι ιστορίες που γράφω, στο τέλος να λυτρώνονται. Είμαι οπαδός της θέσης ότι, στο τέλος πρέπει να επέρχεται η λύτρωση. Για καθαρά εσωτερικούς λόγους. Ακόμα κι αν αυτή λύτρωση χρειαστεί να έρθει μέσα από έναν θάνατο. Δεν υπερασπίζομαι καθόλου το 'χάπι ενί' του Χόλιγουντ, ότι δηλαδή στο φινάλε ο καλός της πρέπει οπωσδήποτε να την παντρευτεί. Υπερασπίζομαι τον αγώνα που πρέπει να δίνεται καθημερινά προκειμένου ο άνθρωπος να λυτρώνει λάθη και άγνοια, που τον οδηγούν σε αφόρητο πόνο και αδιέξοδο. Στη σημερινή εποχή βιώνουμε μία από τις χειρότερες ανθρώπινες κατάντιες. Παιδάκια τριών δέκα χρονώ, γυναίκες, άντρες όλων τα ηλικιών, επιπλέουν άψυχοι στις θάλασσες της Μεσογείου, σ' ένα ταξίδι μιας απέλπιδας προσπάθειας που έκαναν για μια καλύτερη ζωή. Όσο οι θάλασσες θα ξεβράζουν πτώματα συνανθρώπων μας που έψαχναν ένα τόπο να σταθούν και να πάρουν μια ανάσα μακριά από τα βομβαρδισμένα σπίτια τους, δεν θα έχει κανείς το δικαίωμα να μιλάει για ευτυχία. Η ευθύνη εδώ είναι συλλογική, είναι της ανθρωπότητας. Δεν δικαιούσαι να λες πως είσαι ευτυχισμένος πχ στη Μύκονο που ζεις, όταν πιο πέρα στη Μυτιλήνη οι κάτοικοι του νησιού παίρνουν μια φρατζόλα ψωμί από το σπίτι τους να δώσουν στους πεινασμένους πρόσφυγες που καταφθάνουν στο νησί με σαπιοκάραβα. Κανένα δικαίωμα δεν έχουμε να μιλάμε για ευτυχία κάτω από τέτοιες συνθήκες. Να μιλάμε καλύτερα για συλλογική ευθύνη και πράξεις.

- Ένα μήνυμα προς τους αναγνώστες

B.M. Να βγούμε από τα σπίτια μας, από τον εαυτό μας, να κοιτάξουμε τον συνάνθρωπό μας στα μάτια και να ασχοληθούμε μαζί του. Το 'εγώ' να γίνει 'εμείς'. Δεν υπάρχει άλλη ελπίδα. Η ανθρωπότητα είναι μια ομάδα. Άμα διαφοροποιείσαι από το σύνολο γίνεσαι καρκίνωμα. Ο καρκίνος αυτό είναι. Κάποια κύτταρα που ξέφυγαν από το σύνολο των υπόλοιπων κυττάρων και ουσιαστικά διαφοροποιήθηκαν από την ομαλή ροή του όλου, του οργανισμού.